

Dit is
Bergen op Zoom!

Parel aan Schelde
en Brabantse Wal

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Geschiedenis	4
Cultuur	7
Natuur	10
Recreatie en gemeenschap	12
Demografie	14
Wonen	16
Economie	23
Kansen en uitdagingen	27
Conclusie	30
Colofon en bronnen	32

Inleiding

Inleiding

Wie met de auto vanaf de Zeeuwse eilanden richting Brabant rijdt, ziet van ver al een hoogteverschil in het landschap verschijnen. Ter hoogte van Woensdrecht gaat de A58 flauw omhoog en zwenkt dan naar links. Ineens rijdt je door de bossen. Het Brabantse landschap begint en je komt uit bij Bergen op Zoom. Van de andere kant komend is het niet minder opmerkelijk. Na in Brabant langs eindeloze akkergebieden te rijden, afgewisseld door industrieterreinen, kom je iets na Wouwe een bosgebied binnenrijden. Tussen bos en zee ligt daar Bergen op Zoom, de Brabantse stad aan de Oosterschelde, op de grens met Zeeland. De getijdenwerking van de Oosterschelde mag dan inmiddels een paar dammen van de stad verwijderd zijn, toch wordt het karakter van de stad nog steeds bepaald door een wonderlijk samengaan van zee en zandgronden, van Brabantse Wal en waterland. Bergen op Zoom is een poort naar Zeeland én naar Brabant. Bijna een evenbeeld, zij het op kleinere schaal, van die andere Scheldestad, Antwerpen. De link met Vlaams-Brabant is nog zichtbaar in een aantal gebouwen uit de 15de eeuw die door de Mechelse architectenfamilie Keldermans zijn ontworpen. Ze getuigen van een verleden waarin de middeleeuwse jaarmarkten van Antwerpen en Bergen op Zoom nauw op elkaar aansloten. Nederlanders die van boven de grote rivieren in Bergen op Zoom op bezoek komen, krijgen dan ook vaak een 'Belgisch gevoel' bij de eerste aanblik van de binnenstad van Bergen op Zoom.

Bergen op Zoom heeft een Bourgondische uitstraling. De Bergenen verstaan de kunst van het leven. De Grote Markt is de uitnodigende huiskamer van de stad. Het met terrassen gevulde plein nodigt uit om te genieten van een keur aan horeca-aanbod. Ook in de oude straatjes en andere pleinen van het oude centrum ligt een rijk en divers aanbod aan restaurantjes en (eet)cafés binnen bereik. Een opvallend gebouw aan de Grote Markt is Stadsschouwburg de Maagd. Deze vroegere kerk werd in 1990 omgebouwd tot theater. Aan de andere kant van het plein staat de Sint-Gertrudiskerk. Deze kerk is getekend door oorlogsschade in de 18e eeuw en de grote kerkbrand van 1972. De huidige bekroning kreeg de 13e eeuwse toren pas rond 1750. In de volksmond wordt de kerktoeren De Peperbus wordt genoemd. Met Vastenavond, het Bergse carnaval, krijgt de Peperbus een boerenkiel en een rode zakdoek en krijgt de toren letterlijk een gezicht. Tenslotte wordt de Grote Markt gesierd door Grand Hotel De Draak. Dit hotel stamt uit de 14e eeuw en is daarmee het oudste hotel van Nederland.

Bergen op Zoom heeft een rijke en woelige geschiedenis. Door haar ligging was de stad lange tijd bepalend voor de verdediging van Nederland. Dat begon al vroeg in de afscheidingsoorlog met het Habsburgse bewind (80-jarige Oorlog). Ondanks verwoede pogingen, is Bergen op Zoom tijdens dit conflict nooit in handen gevallen van de Spaanse troepen. De stad dankt er haar loflied Merck Toch Hoe Sterck aan. In 1747 viel de stad voor het eerst in handen van een vreemde troepenmacht. In dat jaar slaagde een groot Frans leger er in de stad na felle aanvallen en hevige bombardementen in te nemen. Vestingresten in Bergen op Zoom en Halsteren herinneren aan het vestingverleden van de gemeente. Al eerder is duidelijk dat Bergen op Zoom een belangrijke stad was. Ze was een internationaal handelscentrum en kwam daarmee tot grote bloei. Onder andere stadspaleis Het Markiezenhof en de omvang van de Sint-Gertrudiskerk getuigen van die welvaart. Vooral de jaarmarkten van de 14de tot het midden van de 16de eeuw brachten de stad economische voorspoed. Dat Bergen op Zoom een belangrijke stad was, blijkt onder andere uit het feit dat in de National Gallery of Art in Washington D.C., het belangrijkste kunstmuseum van Amerika, een schilderij hangt van de markt van Bergen op Zoom. De ontstaansgeschiedenis van Bergen op Zoom gaat veel verder terug. Archeologische vondsten hebben aangetoond dat hier al menselijke activiteit was vanaf de Romeinse tijd. Rond het jaar 2000 werd achter de Sint-Gertrudiskerk een Romeinse

offerplaats ontdekt.

Bergen op Zoom is een stad met een rijke muzikale traditie. Dat voert terug tot de tijd dat Bergen op Zoom een garnizoensstad was en de kapel van het Derde Regiment Infanterie veel inwoners van de stad motiveerde om zich toe te leggen op muziekbeoefening. Vandaag de dag uit zich dat door de bijna 100 dweilbandjes die met Vastenavond de straten van 't Krabbegat vullen met meeslepende muziek. Ook het jaarlijkse Jazzevenement kan niet onvermeld blijven. Opvallend veel beroepsmuzikanten zijn afkomstig uit Bergen op Zoom en leerden op de gemeentelijke muziekschool (nu CKB) de eerste noten.

Dit document biedt een overzicht van Bergen op Zoom als stad en gemeente met een rijke historie, een levendige gemeenschap en een breed palet aan mogelijkheden voor de toekomst. Het doel van deze weergave is inzicht geven in de identiteit en ontwikkeling van Bergen op Zoom en het bieden van handvatten voor verdere beleidsvorming en samenwerking. Hiermee wordt een basis gelegd voor een toekomstgerichte en evenwichtige groei van de gemeente. Tegelijkertijd werkt Bergen op Zoom actief aan haar positionering; dit document vormt daarbij een voorbereidende stap richting een toekomstgerichte en wenselijke positionering van de stad.

Geschiedenis

Geschiedenis

De naam Bergen op Zoom

Het is niet helemaal duidelijk waar de naam Bergen op Zoom vandaan komt. 'Bergen' kan verwijzen naar de stuifduinen die zo kenmerkend zijn voor de Brabantse Wal. Maar een van de eerste geschiedschrijvers over Bergen op Zoom (Faure, 18e eeuw) houdt een meer etymologische uitleg aan. In oud Nederlands betekent 'bergen' '(veilige)haven'. Dit kan duiden op de haven waar Bergen op Zoom al sinds haar vroegste bestaan over beschikte. Ook het woord 'Zoom' kan op meerdere manieren uitgelegd worden. Het woord 'Zoom' werd later aan de naam 'Bergen' toegevoegd om zich te onderscheiden van de steden met dezelfde naam. Zoom kan afgeleid zijn van het Latijnse soma dat moeras betekent, maar ook verwijzen naar de steilrand van de Brabantse Wal. Ook in de naam van de stad is de ambivalentie van bos en water, zand en zee, bewaard gebleven.

Oorsprong en ontwikkeling

Bergen op Zoom ligt in het zuidwesten van Nederland en in het uiterste westen van de provincie Noord-Brabant. De stad heeft naar verwachting in het begin van de 13de eeuw stadsrechten verkregen. Bergen op Zoom kent een veelzijdige geschiedenis die de stad gevormd heeft. De stad ontwikkelde zich tot een strategische handelsstad die ten tijde van de Tachtigjarige Oorlog een vestingstad werd als bolwerk tegen de aanvallen van de Habsburgse troepen later ook tijdens het Franse beleg van 1747. De rijke geschiedenis van Bergen op Zoom is nog steeds zichtbaar in de vele monumentale panden in de stad waarvan sommige tijdens of in de periode kort na de middeleeuwen gebouwd zijn. Bergen op Zoom is in grootte de 9de gemeente van Brabant en de 55ste gemeente van Nederland en kent met zijn 70.000 inwoners een levendige en betrokken gemeenschap met een eigen dialect en cultuur binnen de Brabantse cultuur en het Brabantse dialect.

De geschiedenis van Bergen op Zoom gaat terug tot ver voor de 13de eeuw. De eerste tekenen van bewoning dateren uit de Romeinse tijd. Achter de Sint-Gertrudiskerk is een Romeinse offerplaats gevonden. Uit die tijd zijn er ook tekenen van akkerbouw in het huidige oude centrum van Bergen op Zoom. In de 12e eeuw ontstond er een kleine nederzetting en groeide Bergen op Zoom uit tot een belangrijk regionaal handelscentrum. De verwerving van stadsrechten leidde, samen met de ligging aan de rivier De Schelde tot een sterke economische groei van Bergen op Zoom.

Vooraf in de 14de en 15de eeuw namen de jaarmarkten aan belang toe. Een jaarmarkt trok handelaren uit heel Europa die dan meerdere weken achtereen handel dreven. Bergen op Zoom organiseerde jaarlijks twee jaarmarkten. De stad was een belangrijke textielstad en stond bekend om zijn productie van verfstoffen voor textiel. Zo werd uit de plant meekrap rode kleurstof gewonnen. Het Engelse laken was het belangrijkste handelsproduct. Andere belangrijke handelsproducten waren zout (dat vooral werd gebruikt als conserveringsmiddel) en zeker ook de productie van kookaardewerk. Dit aardewerk had hier een hoge kwaliteit en was om die reden dan ook een exportproduct dat grote invloed had op de economie van de stad..

De geschiedenis van Bergen op Zoom als handelsstad is nauw verbonden aan de adellijke familie Van Glymes. Deze familie gaf ook opdracht tot de bouw van het Markiezenhof.

Vestingstad

Vanaf het midden van de 16e eeuw verloor de stad snel haar betekenis als economisch centrum. Kort na het uitbreken van de opstand tegen het Habsburgse bewind wordt Bergen op Zoom belangrijk vanuit militair oogpunt. In de Tachtigjarige Oorlog (1568–1648) tegen Spanje speelde Bergen op Zoom een cruciale rol als vestingstad. De stad stond meermaals bloot aan grote belegeringen door Spaanse troepen. De inundatie (het gecontroleerd onder water zetten van land), de sterke stadsomwalling en het garnizoen maakten dat de stad alle Spaanse aanvallen kon weerstaan. De Latijnse leus mille periculis supersum (duizend gevaren kom ik te boven), in 1611 in vergulde letters op het stadhuis aangebracht, herinnert aan deze periode. De stad bleef in handen van de Nederlandse opstandelingen en werd daarmee een belangrijk symbool van verzet tegen de Spaanse overheersing. Een van de bekendste geuzenliederen uit die tijd herinnert nog aan de ontzetting van de stad in 1622. Op een bestaande melodie uit die tijd schreef Adriaen Valerius zijn 'Merck Toch Hoe Sterck'. Het refrein 'Bergen op Zoom, houdt u vroom, stut de Spaanse schaeren' is nog regelmatig in de stad te horen.

De vestingwerken werden in opdracht van de Staten-Generaal van de Republiek der Nederlanden tegen het einde van de 17de eeuw drastisch gemoderniseerd. Daarmee werd Bergen op Zoom het belangrijkste en meest versterkte militaire bolwerk van Nederland. Het mocht niet baten. In 1747 namen de Fransen na een verwoestend beleg Bergen op Zoom in en hielden ze vreselijk huis onder de bevolking. Tijdens het beleg

werd een groot deel van de stad vernield.

Van het middeleeuwse stadsmuur is vandaag alleen de Gevangenpoort nog over. Deze poort is een van de oudste overgebleven stadspoorten van Nederland. Het Ravelijn op den Zoom, aan de rand van het oude stadscentrum, dateert uit de 18de eeuw. Het is het enige overgebleven bovengrondse vestingwerk ontworpen door Menno van Coehoorn. In Halsteren herinneren Fort de Roovere en de communicatielinie die dit fort verbind met Fort Pinssen aan de geschiedenis van ons vestingverleden. Samen met de vestingwerken van Bergen op Zoom maakte deze fortenlinie deel uit van de Zuiderfrontier, die we nu Zuidwaterlinie noemen

Economische neergang en herstel

Vanaf het midden van de 16e eeuw zette een economische neergang in. Die neergang werd veroorzaakt door een reeks overstromingen die het zuidwesten van Nederland in die periode teisterde. Door de opvolgende oorlogen waarin de stad betrokken raakte, verliet een groot deel van de gegoede burgerij de stad. Daardoor en door de grote oorlogsschade (voornamelijk het gevolg van het Franse beleg van 1747) was het voor de stad een lastige opgave om weer op te krabbelen. De aanwezigheid van een garnizoen had nog wel een positief effect op de economie van de stad. Maar pas nadat de vestingwerken werden ontmanteld (vanaf 1870), ontstond er ruimte voor industrie. Voornamelijk suikerindustrie en ijzergieterijen vestigden zich op de vrijgevallen vestinggronden. Grote fabrieken vestigden zich en de economie kreeg een nieuwe impuls. Bergen op Zoom overleefde de Tweede Wereldoorlog relatief ongeschonden, hoewel er zware gevechten plaatsvonden op de nabijgelegen Brabantse Wal tijdens de Slag om de Schelde. Na de oorlog groeide de stad uit met moderne woonwijken, waarbij de historische kern goed bewaard is gebleven. Op 1 januari 1997 werd de gemeente Halsteren bij Bergen op Zoom gevoegd en vormt ze vanaf dat moment de gemeente Bergen op Zoom.

Cultuur

Cultuur

De rijke geschiedenis van Bergen op Zoom is overal zichtbaar in de stad. Talloze historische gebouwen hebben de tand van de tijd goed doorstaan en getuigen van het boeiende verleden van de Scheldestad. Verspreid over het jaar zijn er evenementen die inwoners en bezoekers naar de binnenstad trekken. Daar komt men genieten van culinaire en culturele hoogstandjes, liveoptredens of een gewoon een lekker biertje op een van de vele terrasjes in de stad. Oude gebruiken, historische omgeving en moderne evenementen creëren samen een levendige traditie waarin heden en verleden elkaar telkens opnieuw ontmoeten.

Monumenten en cultureel erfgoed

- **Het Markiezenhof** is onmiskenbaar het meest iconische gebouw van Bergen op Zoom. Het laatgotische stadspaleis, gebouwd tussen de 15e en 16e eeuw, was het onderkomen van de heren en later markiezen van Bergen op Zoom. Vandaag de dag dient het Markiezenhof als museum en cultureel centrum. Delen van het paleis zijn ingericht als archief en bibliotheek. Bezoekers kunnen in het museum de geschiedenis van de stad ontdekken en genieten van kunsttentoonstellingen en tijdens evenementen ook van lezingen en theater. De binnenplaats van het paleis is regelmatig het toneel van evenementen die in het teken van de geschiedenis van de stad staan. Het Markiezenhof is een van de best bewaarde stadspaleizen in Nederland en wordt als de belangrijkste culturele schat van de stad beschouwd. In 2024 heeft het Markiezenhof de prestigieuze Michelinster 2024 van de Michelin Reidsmogen ontvangen. De Michelinster wordt over de hele wereld toegekend aan bijzonder locaties die een bezoek waard zijn.
- De centraal gelegen **Sint-Gertrudiskerk** met zijn karakteristieke toren die in de volksmond de Peperbus wordt genoemd, domineert al sinds de middeleeuwen het stadsbeeld. De kerk dateert uit de 14e eeuw (toren 13e eeuw) en heeft verschillende architectonische stijlperiodes doorgemaakt, waaronder gotiek en barok. Op 10 april 1972 legde een uitlaande brand de Sint-Gertrudiskerk grotendeel in de as. In de decennia erna is er hard gewerkt aan de restauratie van het monumentale pand. Naast dat de kerk dienst doet als plaats voor religieuze vieringen, is het als belangrijk monument van de stad ook te bezichtigen. Met grote regelmaat vinden er concerten plaats. De toren, waarvan de markante bekroning dateert van 1752, biedt een prachtig uitzicht over de stad en het omliggende gebied. De oostkant biedt zicht op de bossen en in het westen schittert het water van de Oosterschelde. Om dat te zien moet je wel klimmen, want een lift is er niet. De toren is een van de meest gefotografeerde bezienswaardigheden van Bergen op Zoom. Regelmatig bespeelt de beiaardier het carillon van de toren.
- **De Gevangenpoort** of **Lievevrouwepoort** herinnert aan de tijd dat Bergen op Zoom een ommuurde handelsstad was. De poort, die dateert uit de eerste helft van de 14de eeuw, is een van de oudste stadspoorten van Nederland en diende oorspronkelijk als toegangspoort tot de stad vanuit de haven van de stad. Tegenwoordig is het een toeristische attractie en een fotogeniek onderdeel van het stadsbeeld. De poort is opengesteld voor het publiek en er worden rondleidingen verzorgd.

Wie meer te weten wil komen over het roemrijke vestingverleden van Bergen op Zoom, komt goed aan zijn trekken in het Markiezenhof. Een gigantische maquette geeft daar inzicht in de 18e eeuwse verdediging van stad en streek. Daarnaast is een bezoek aan de Verborgen Vesting een must. Tegen de achtergrond van oude vestingresten die hier te zien zijn, wordt de bezoeker meegenomen in het verhaal van de Franse belegering van 1747.

Tradities en evenementen

Bergen op Zoom heeft een levendige cultuur met rijke tradities die al eeuwen bestaan. De Bergse identiteit is dan ook diepgeworteld in de geschiedenis van de stad. **Bergenaar-schap beleef je door je deelname aan de vele festiviteiten en evenementen die de stad rijk is of je nu bewust bent van hun historische betekenis of niet. Vooral de Vastenavond is diep verankerd in de lokale identiteit. De jaarlijkse carnavalsoptocht trekt tienduizenden bezoekers.**

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste activiteiten en bezienswaardigheden die bijdragen aan de toeristische aantrekkingskracht van Bergen op Zoom.

- **Vastenavond** is de naam van het jaarlijkse carnaval van Bergen op Zoom. De naam Vastenavond wijst erop dat het feest aan de vooravond van de vastenperiode plaatsvindt. Er wordt in annalen van de rentmeester van de heer van Bergen op Zoom uit 1391 al melding van gemaakt. Toch

heeft het unieke karakter van de Bergse Vastenavond zijn huidige vorm pas gekregen ná de Tweede Wereldoorlog. Veel van de gebruiken komen voort uit wat toen in een manifest is opgenomen. Vastenavond is ongetwijfeld het grootste evenement van de stad. Dit volksfeest met zijn unieke karakter wordt vier weken lang uitbundig gevierd en is diep verankerd in de Bergse cultuur. Al maanden ervoor, op 11 november, in de volksmond 'D'n Elfde van d'n Elfde' wordt op het Bleekveldje de vastenavond deed afgelegd en dansen Bergenaren de Zevensprong. De inwoners dopen Bergen op Zoom tijdens Vastenavond om in het 'Krabbegat', een naam die mogelijk verwijst naar de meekrap, vroeger belangrijk voor de handel, maar nu wordt gerepresenteerd door een krab. De burgemeester draagt symbolisch de sleutels van de stad over aan Prins Carnaval' en het Bergse dialect wordt voor een paar dagen de officiële taal van de stad. De stad komt tot leven met kleurrijke optochten. Onder de leus "Agge mar leut et" (Als je maar plezier hebt) wordt het feest der feesten gevierd. De typische droge Bergse humor doen de rest. Vastenavond draait overigens niet alleen om feesten, maar ook om het bewaren van unieke tradities en het versterken van de sociale cohesie binnen de gemeenschap. De optocht met de meest fantasierijke en ingenieuze door lokale teams gebouwde praalwagens die nauwelijks door de straten passen trekt duizenden bezoekers van buiten de stad. Elke dag klinkt er muziek van talloze dweilbandjes die door de straten van de stad 'dweilen'.

- **JazzBoZ** is een jaarlijks terugkerend jazzfestival dat zowel lokale als internationaal bekende artiesten naar de stad brengt. Het festival benadrukt de sterke muzikale tradities van de stad. Muziek liefhebbers uit heel Nederland en België komen op het festival af. Dit evenement is meer dan alleen muziek. Het biedt een platform voor lokale musici om zich te onderscheiden en laat bezoekers zich onderdompelen in de jazzy sfeer van de stad. JazzBoZ laat de veelzijdigheid van het culturele aanbod van Bergen op Zoom zien en versterkt de reputatie van de stad als centrum van muziek en cultuur.
- **ProefMei** is een cultureel culinair festival dat de streekproducten van de regio onder de aandacht brengt, met een focus op asperges, ansjovis en aardbeien. Dit evenement combineert het beste van de lokale keuken met regionale kunst en muziek- en theatervoorstellingen. Met het Mark-izeenhof als markant decor voor de meerdaagse evenement.
- Ook de jaarlijkse braderie **Krabbenfoor** brengt heel Bergen op Zoom op de been voor een gezellig straatfeest met lekker eten en kraampjes waar de middenstand koopjes aanbiedt. Dit jaarlijks terugkerende evenement vindt zijn oorsprong in de middeleeuwse jaarmarkten van Bergen op Zoom. De Krabbenfoor trekt bezoekers uit de hele regio en biedt een mix van muziek, straattheater, ambachtelijke kraampjes en culinaire stands.

Ook andere evenementen als het Popmonument, de SENA European Guitar Award en Openluchtspektakels van De Vierschaar en Maria Ommegang hebben een bovenregionale aantrekkingskracht.

Erfgoed als uitdaging en kans

Ondanks de vele historische schatten en de rijke culturele tradities, staat het behoud en de promotie van het erfgoed van Bergen op Zoom voor uitdagingen. Volgens sommigen is er vanuit de bevolking van de stad een gebrek aan betrokkenheid. Bij de jongere generatie lijkt de bekendheid met de geschiedenis van Bergen op Zoom en de interesse daarin mogelijk beperkt te zijn. De meeste organisaties en initiatieven die gericht zijn op het behoud en de promotie van erfgoed, zoals de Geschiedkundige Kring Bergen op Zoom, zijn afhankelijk van vrijwilligers. Daarmee zijn de voortgang en continuïteit van deze levende kennis kwetsbaar.

Hoewel dit een punt van zorg is, blijft het een gegeven dat de geschiedenis van de stad vooral kansen biedt. De sterke historische en culturele identiteit van Bergen op Zoom is juist een unieke troef voor de toekomst van de stad.

De combinatie van een rijke geschiedenis, een bruisend cultureel leven, inspanningen om de tradities en historie levend te houden en een gunstige geografische ligging, maakt Bergen op Zoom tot een bijzondere stad met een unieke propositie. Voor de toekomst ligt er een kans om het erfgoed van de stad nog sterker in te zetten als middel voor economische en sociale groei en ontwikkeling van de toeristische sector. Om dit te bereiken zou er meer mogen worden samengewerkt met scholen en cultuurinstellingen en zou de gemeente meer in mogen zetten op innovatieve manieren om erfgoedbeleving te stimuleren en te ontwikkelen.

Natuur

Natuur

Bergen op Zoom ligt in een omgeving waar natuur en stad samenkomen. Het landschap wordt gekenmerkt door bossen, water en open land, en biedt volop mogelijkheden om te ontspannen en te recreëren. De Brabantse Wal, de Binnenschelde en verschillende beschermde natuurgebieden maken de stad aantrekkelijk voor zowel bewoners als bezoekers. De gemeente heeft in de 'Omgevingsvisie Bergen op Zoom 2035' vastgelegd hoe de balans tussen natuur, stad en recreatie behouden blijft, zodat toekomstige generaties ook van deze groene omgeving kunnen genieten. Daarnaast maakt Bergen op Zoom deel uit van het UNESCO Geopark Schelde Delta, een erkenning die de geologische en culturele waarde van de regio benadrukt.

Brabantse Wal: een bijzonder landschap

De Brabantse Wal is een opvallend natuurgebied met een duidelijke overgang van hoge zandgronden naar lager gelegen kleigebieden. Dit gevarieerde landschap bestaat uit bossen, heidevelden en stuifduinen en is een geliefde plek voor wandelaars en fietsers. Zowel in gemeente Woensdrecht, de gemeente Steenbergen als de gemeente Bergen op Zoom wijzen de cijfers dit uit. In Bergen op Zoom deden in 2023 meer dan 1.9 miljoen mensen aan natuurgebonden recreatie. De Kalmthoutse Heide, die doorloopt tot in België, biedt naast uitgestrekte heidevelden ook vennen en bijzondere flora en fauna.

Natura 2000-gebieden: waardevolle natuur

Rond Bergen op Zoom liggen verschillende Natura 2000-gebieden, die door hun ecologische waarde beschermd worden. De Kalmthoutse Heide, Markiezaatsmeer en de Oosterschelde zijn hiervan de bekendste. Op de heide leven soorten als de boomleeuwrik en de nachtzwaluw, terwijl het Markiezaatsmeer en de Oosterschelde een thuis biedt aan trekvogels en zeezoogdieren zoals zeehonden en bruinvis.

Water en recreatie

Aan de westkant van Bergen op Zoom ligt de Binnenschelde, ooit onderdeel van de Oosterschelde en nu een recreatieplas. De omgeving trekt (water)sporters, wandelaars en fietsers en is een fijne plek om even uit te waaien. De Boulevard heeft een levendige sfeer door de verschillende vormen van aanbod, namelijk een bruisende horeca die meerdere prijzen hebben gewonnen met betrekking tot hun terras en/of aanbod. Tevens zijn de sportfaciliteiten zoals het basketbalveld, de skatebaan en de volleybalvelden recreatieve trekpleisters.

Groen in de stad en in de dorpen

Groene zones binnen de stad bieden bewoners ruimte om te ontspannen. Gageldonk en De Warande liggen aan de rand van de bossen en zijn ideaal voor een wandeling of fietstocht. De Warande heeft brede lanen en veel groen, terwijl Gageldonk profiteert van de nabijgelegen natuurgebieden. Hier komt stad en natuur samen in een prettige leefomgeving.

Halsteren en Lepelstraat maken deel uit van de gemeente en liggen midden in een groen en waterrijk landschap. Halsteren biedt een afwisseling van historische gebouwen en natuurroutes langs landgoederen en waterlopen. Lepelstraat heeft een open karakter en is omringd door landbouwgebied, wat het een fijne plek maakt om het buitenleven te ervaren.

Met de Brabantse Wal, de Binnenschelde en de omliggende natuurgebieden heeft Bergen op Zoom een landschap dat niet alleen mooi is, maar ook uitnodigt om eropuit te trekken en te genieten van de omgeving.

Recreatie en gemeenschap

Recreatie en gemeenschap

Verenigingsleven

Verenigingen spelen een cruciale rol in het culturele leven van Bergen op Zoom. Vrijwilligers zijn de drijvende kracht achter de stad. Zij zijn het die in belangrijke mate de gemeente Bergen op Zoom (be)leefbaar maken. Zij leggen een sterke gemeenschapsbasis en zorgen voor de sociale samenhang van de stad. Evenementen vinden plaats dankzij de inzet van vele vrijwilligers. Deze door vrijwilligers georganiseerde evenementen versterken het gemeenschapsgevoel, zorgen voor een sterke binding met het culturele erfgoed en identiteit van de stad en zijn randvoorwaarde om de ambitie van Bergen op Zoom Beleefstad waar te kunnen maken. Dankzij de betrokkenheid van de vrijwilligers blijven deze festiviteiten levendige tradities die van generatie op generatie worden doorgegeven.

Investeren

Bergen op Zoom onderscheidt zich met haar rijke mix van historische en culturele evenementen, natuurbezienswaardigheden en recreatieve mogelijkheden. Voor toeristen biedt de stad een unieke combinatie van cultuur, traditie, monumentaal erfgoed en natuurschoon, waarbij de historische identiteit wordt gecombineerd met moderne voorzieningen en duurzame initiatieven. Evenementen als Vastenavond en ProefMei versterken niet alleen de gemeenschap zelf, maar hebben ook aantrekkingskracht op bezoekers.

Demografie

Demografie

Bergen op Zoom is een stad met ruim 70.150 inwoners en staat bekend om haar diversiteit in demografische samenstelling en culturele achtergrond. De stad kent een interessante mix van inwoners met een Nederlandse afkomst en Nederlanders met een migratieachtergrond. Samen vormen ze de unieke sociale structuur van Bergen op Zoom. Deze diversiteit is het resultaat van verschillende migratiegolven door de eeuwen heen. In het verleden trok de handel ambachts- en kooplieden aan. Tegenwoordig bezit de stad een aantrekkingskracht als plezierige woon- en werkplek. Tegelijkertijd brengt de demografische opbouw van Bergen op Zoom ook bepaalde uitdagingen met zich mee, waaronder sociale cohesie, integratie en balans tussen verschillende bevolkingsgroepen.

Bevolkingsopbouw

De bevolking van Bergen op Zoom heeft zich de afgelopen decennia ontwikkeld tot een multiculturele gemeenschap, met inwoners afkomstig uit alle delen van de wereld. De belangrijkste demografische cijfers zijn als volgt:

De demografische opbouw is relatief evenwichtig en kent zowel jongere als oudere generaties resulterend in een gevarieerde vraag naar voorzieningen op het gebied van gezondheidszorg, scholing, kinderopvang en ouderenzorg. Wel is er in Bergen op Zoom, net als in de rest van Nederland, sprake van vergrijzing van de populatie.

• De leeftijdsopbouw van de inwoners van Bergen op Zoom

- 20% is jonger dan 18 jaar
- 62% heeft de leeftijd van 18 tot 64 jaar
- 18% is ouder dan 65 jaar

• Gezinsamenstelling van de inwoners van Bergen op Zoom

In het totaal heeft Bergen op Zoom ongeveer 30.000 huishoudens waarvan de gezinsamenstelling de volgende verhouding kent.

- 40% is alleenstaand
- 35% bestaat uit tweepersoonshuishoudens
- 25% betreft gezinnen met drie of meer personen

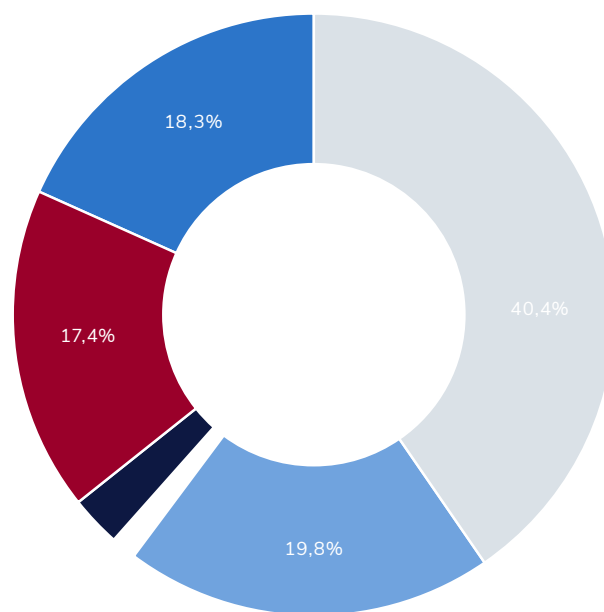
Migratiegeschiedenis

Bergen op Zoom kent een lange geschiedenis van migratie, die de stad een rijke diversiteit heeft gegeven. Deze migratiegeschiedenis gaat terug tot de 12e eeuw, toen Vlaamse turfstekers zich hier vestigden.

Belangrijke migratiestromen in de moderne tijd zijn onder andere die van de arbeidsmigranten uit Turkije en Marokko die in de jaren 60 en 70 van de vorige eeuw werden aangetrokken om in de groeiende industrie te werken. Meer recent zijn er veel migranten toegestroomd uit Midden- en Oost-Europa, met name uit Polen, Roemenië en Bulgarije. Deze mensen zijn vooral actief in de landbouw, bouw en logistiek. Ook kent Bergen op Zoom een toestroom van asielzoekers uit conflictgebieden als Syrië en Afghanistan. Deze statushouders wonen veelal in sociale huurwoningen in de stad.

Ongeveer 30% van de inwoners van Bergen op Zoom heeft een migratieachtergrond. De migranten zijn onevenwichtig verdeeld over de wijken in Bergen op Zoom. Zo vormt Ga-

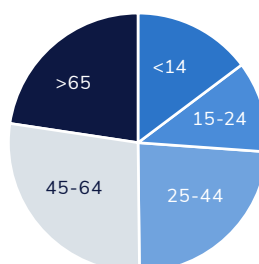
geldonk-West een thuis voor grote gemeenschappen van Turkse en Marokkaanse afkomst, terwijl de Poolse gemeenschap vooral verspreid is over wijken ten noorden van de stad in de wat meer betaalbare woningen.

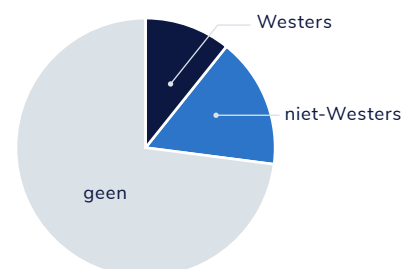
● Westers ● Marokko ○ Antillen ● Suriname ● Turkije ● Overig

Bevolking in de gemeente Bergen op Zoom: inwoners met een migratieachtergrond worden onderverdeeld in Westers en enkele niet-Westerse landen op grond van hun geboorteland of dat van hun ouders.

Leeftijdsopbouw

Migratieachtergrond

Wonen

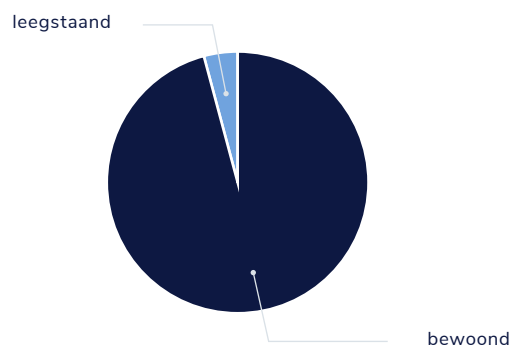
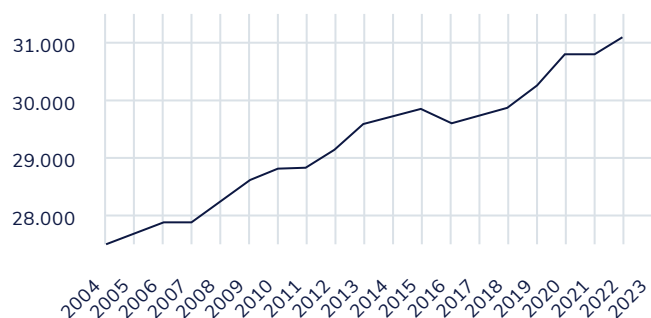
Wonen

Bergen op Zoom biedt een grote variëteit aan woonmogelijkheden die passen bij de diverse leefstijlen, behoeften en inkomensmogelijkheden van haar inwoners. Van historische panden in de binnenstad tot moderne gezinswoningen met uitzicht op het water, van gerenoveerde naoorlogse woningen tot groene rijtjeshuizen, voorziet de stad in een breed woningaanbod. Elke wijk en stadsdeel heeft een eigen karakter en biedt een unieke woonsfeer. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de belangrijkste wijken en stadsdelen in Bergen op Zoom, en laat zien hoe de stad inspeelt op de woningbehoeften en de demografische diversiteit van haar inwoners.

Wonen en bereikbaarheid

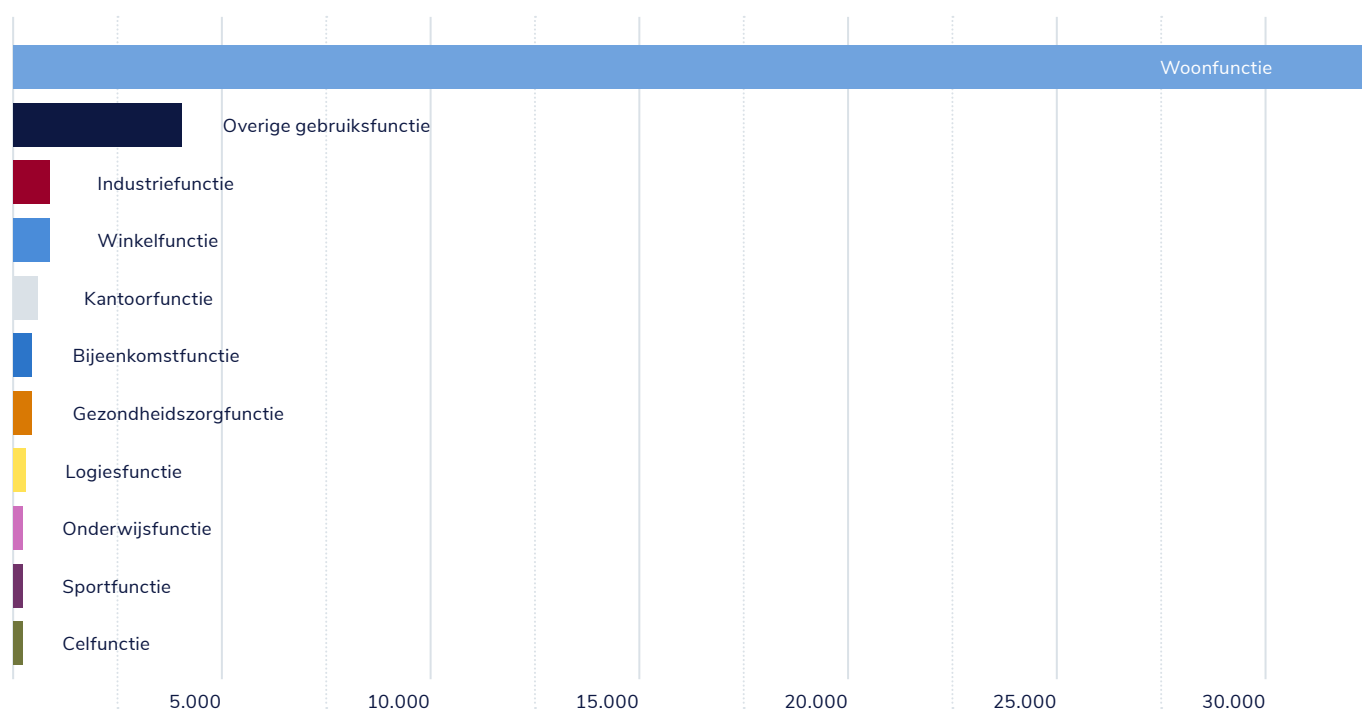
In de gemeente groeit het aantal verblijfsobjecten gestaag. Waren er in 2004 iets minder dan 28.000 objecten, in 2023 was dat aantal opgelopen tot boven de 31.000. Van deze objecten staat minder dan 7% leeg.

Aantal woningen

Bewoonde en leegstaande woningen

De verblijfsobjecten worden voor de volgende functies gebruikt:

Bergen op Zoom heeft een goede verbinding met de rest van het land. Via de A58 en A4 die beiden aan de oostkant langs de stad lopen, zijn Zeeland en Antwerpen naar het Westen en Zuiden, Brabant naar het Oosten en Rotterdam/Randstad naar het Noorden goed bereikbaar. Ook per spoor is Bergen op Zoom goed verbonden met Zeeland, Brabant en de Randstad. Daarmee is Bergen op Zoom ook een gewilde woonlocatie voor forenzen.

Wijken en sociale dynamiek

De verschillende stadsdelen en wijken van Bergen op Zoom kennen elk een eigen ontstaansgeschiedenis, architectuur en demografische kenmerken.

Binnenstad

De Binnenstad vormt het geografische, historische en culturele hart van de stad. Naast dat de binnenstad gebruikt wordt door de middenstand en het de plaats is waar evenementen plaatsvinden, wonen er ook steeds meer mensen. Meer mensen in de binnenstad laten wonen is een praktisch antwoord op de leegstand van (en boven) winkelpanden, een verschijnsel dat ook Bergen op Zoom treft nu er steeds meer online wordt gekocht. Om de leegstand van winkelpanden in de binnenstad en de daarmee gepaard gaande verminderde leefbaarheid tegen te gaan, heeft de gemeente in februari 2023 de Visie Toekomstbeeld Binnenstad opgesteld. Hierin stellen we de (be)leefstad als uitgangspunt.

Een mix van jonge professionals en ouderen wil graag dicht bij de stedelijke voorzieningen wonen. De binnenstad kenmerkt zich door een rijke historische architectuur met historische panden van de middeleeuwen tot de laat 19de eeuw. Begin 20ste eeuw is, na het verwijderen van de vestingwerken, een gordel van typische jaren 20 en 30 huizen ontstaan. De Binnenstad heeft smalle straatjes, vaak met een eigen verhaal zoals de Franse Sortie, Moeregrebstraat, Keizerstraat en St-Annastraat. De Kremerstraat vormt samen met de Kortemeestraat het Vierkantje, een winkelgebied dat middeleeuws sferen oproept. Een groot aantal pleinen als de Grote Markt, het Sint Catharinaplein (Vismarkt), het Zuivelplein en het Korenbeursplein herinneren aan het rijke economische verleden van de jaarmarkten. De binnenstad kent tal van iconische historische gebouwen zoals de Sint-Gertrudiskerk, Het Stadhuis, het Markiezenhof en de voormalige Synagoge. Het gebied heeft een levendige sfeer doordat er veel restaurants zijn en regelmatig evenementen gehouden worden. De leegstand is aanzienlijk. Maar het huidige winkelaanbod trekt nog steeds publiek. Ook het uitgaansleven maakt van Bergen op Zoom een gezellige stad waar veel te beleven valt.

De Binnenstad biedt een unieke woonsfeer die aantrekkelijk is voor jonge professionals en ouderen die de nabijheid van winkels, cafés, restaurants en culturele instellingen waarderen. Het historische karakter, gecombineerd met hedendaagse voorzieningen zoals Schouwburg De Maagd en Poppodium Gebouw-T., zorgt ervoor dat dit deel van de stad populair is bij mensen die houden van een levendige, authentieke woonomgeving. De Binnenstad heeft een groot aanbod van historische woningen, maar ook nieuwbouw die in architectuur

goed aansluit bij het historische karakter van de stad. Dit is m.n. goed zichtbaar op het St-Josephplein, De Parade en de Lombardenstraat en in het westelijk deel van het oude centrum (havengebied en voormalige Nedalco-terrein).

Voorzieningen:

- Cultuur en entertainment: De Binnenstad heeft een breed aanbod aan culturele en recreatieve mogelijkheden. Naast theaters en musea zijn er regelmatig festivals en evenementen, zoals Vastenavond, ProefMei, de Mariaomwegang en de Krabbenfoor, die duizenden bezoekers trekken.
- Winkels en horeca: De Binnenstad herbergt tal van winkels, van lokale boetieks tot bekende ketens. De horeca varieert van gezellige cafés tot restaurants die lokale en internationale gerechten serveren.

Gageldonk

Deze wijk bestaat uit twee delen: Gageldonk-Oost, een redelijk moderne jaren 70 wijk, en Gageldonk-West, een wijk dicht bij het centrum die kort na de Tweede Wereldoorlog werd gebouwd. Gageldonk is van de rest van Bergen op Zoom gescheiden door de spoorlijn die van Roosendaal naar Zeeland loopt. Gageldonk-Oost is een traditionele woonwijk die aan de snelweg grenst en een diverse mix van sociale huur- en koopwoningen heeft. Gageldonk-West huisvest een grote populatie inwoners van Turkse en Marokkaanse afkomst. Hier zet de gemeente in op sociale cohesie, met lokale initiatieven om bewoners samen te brengen. De wijk heeft de afgelopen 15 jaar een ingrijpende vernieuwing ondergaan. Veel van de oude naoorlogse huizen worden momenteel vervangen door stijlvolle moderne panden of gerenoveerd.

Voorzieningen:

- Lokale winkels: De wijk biedt diverse buurtwinkels en voorzieningen die goed aansluiten bij de behoeften van de multiculturele gemeenschap.
- Integratie en samenwerking: De gemeente organiseert activiteiten die gericht zijn op integratie, sociale cohesie en buurtbetrokkenheid en zet in op vernieuwing van de Gageldonk-West.

Warande

Warande is een groene wijk ten zuidoosten van het oude centrum en wordt gekenmerkt door een mix van woningen uit de jaren 60 en 70, als aanvulling op enkele straten die in de jaren 30 tot 50 zijn aangelegd. Warande biedt vooral rust en ruimte, en is in trek bij gezinnen en ouderen vanwege de rustige straten, grote tuinen en de nabijheid van scholen en zorginstellingen. De Warande is ook de markante tot modern woongebied getransformeerde voormalige Cort Heyligerskerke, en de Ulu Moskee.

De wijk heeft een actieve buurtgemeenschap die regelmatig activiteiten en verenigingsbijeenkomsten organiseert. De combinatie van ruime woningen, groene gebieden en een sociale buurtstructuur maakt Warande een gewilde woonwijk, vooral voor wie op zoek is naar een rustige, familievriendelijke omgeving met een sterke buurtbinding.

Voorzieningen:

- Groenvoorzieningen: Warande beschikt over veel groen, waaronder parken en brede lanen die uitnodigen tot wandelen en buitenspelen.
- Actieve gemeenschap: De wijk heeft een sterk gemeenschapsgevoel en diverse verenigingen die regelmatig activiteiten en bijeenkomsten organiseren, wat de sociale cohesie bevordert.

Tuinwijk en Meilust

Deze twee woonwijken vormen min of meer een geheel. Het stadsdeel is vooral populair bij gezinnen. Met veel kronkelige woonerven en vrijwel geen rechte straten, bieden de twee wijken een knusse omgeving waar het aangenaam wonen is. Je vindt er vooral laagbouw, rijtjeshuizen en appartementen. Deze wijk heeft een relatief betaalbaar woningaanbod, wat het aantrekkelijk maakt voor starters, jonge gezinnen en nieuwkomers. Meilust biedt eengezinswoningen en appartementen in een woonomgeving met diverse buurtvoorzieningen zoals scholen, sportfaciliteiten en winkels.

De combinatie van betaalbare woningen en praktische voorzieningen maakt Meilust tot een gewilde locatie voor mensen die op zoek zijn naar een goede balans tussen prijs en leefbaarheid.

Voorzieningen:

- Basisvoorzieningen: In Meilust zijn verschillende buurtwinkels, scholen en sportvoorzieningen aanwezig, waardoor bewoners alles binnen handbereik hebben.
- Betaalbaar wonen: De wijk biedt een verscheidenheid aan betaalbare woningen, wat het aantrekkelijk maakt voor starters en jonge gezinnen.

Noordgeest

Noordgeest is een woonwijk aan de noordkant van de stad en is voornamelijk ontwikkeld in de jaren 80 en 90. Deze wijk combineert ruime koopwoningen met huurwoningen, en wordt omringd door natuurgebieden de Brabantse Wal en de Melanen. Noordgeest is een populaire keuze voor gezinnen die graag dicht bij de natuur wonen en de rust opzoeken, maar ook willen profiteren van de nabijheid van de stad en scholen.

De wijk heeft een grote variatie aan woningen, van eengezinswoningen tot appartementen. Er is veel groen, hoewel sommige delen van de wijk een wat versteende indruk maken. Noordgeest ligt gunstig voor mensen die een balans zoeken tussen stedelijk en landelijk wonen en biedt uitstekende toegang tot wandel- en fietsgebieden.

Voorzieningen:

- Natuurgebieden: Noordgeest ligt dicht bij natuurgebieden zoals de Melanen, de fortelinie bij Halsteren en Landgoed Vrederust, ideaal voor mensen die graag wandelen, fietsen en van de natuur genieten.
- Familievriendelijk: Scholen en sportfaciliteiten in en rondom de wijk maken Noordgeest aantrekkelijk voor gezinnen met kinderen.

Fort-Zeekant

Fort-Zeekant ligt ten zuiden van de Binnenstad, dicht bij de oostelijke oever van de Binnenschelde. Deze echte volkswijk is gemengd samengesteld en biedt een diverse woningvoorraad, van rijtjeshuizen tot flats. Fort-Zeekant heeft een levendige sfeer, mede dankzij de buurtactiviteiten en de sterke buurtvereniging die regelmatig evenementen organiseert. De nabijheid van zowel de Binnenstad als de recreatieve mogelijkheden van de Binnenschelde maken de wijk aantrekkelijk voor verschillende doelgroepen, waaronder jonge gezinnen en ouderen. Net als Gageldonk-West is er in deze wijken een grootscheepse renovatie van woningen gaande en worden verschillende nieuwbouwprojecten gerealiseerd.

Voorzieningen:

- Recreatiemogelijkheden: Door de ligging aan de Binnenschelde kunnen bewoners gemakkelijk deelnemen aan watersportactiviteiten en genieten van de groene omgeving.
- Sterke buurtbetrokkenheid: De wijk kent een actieve buurtvereniging en veel buurtactiviteiten, wat zorgt voor een levendige gemeenschap en sociale cohesie.

Bergse Plaat

De Bergse Plaat is een relatieve nieuwkomer. Het is een moderne woonwijk die in de jaren 90 op nieuw ingepolderde grond verzeen is. De wijk is gesitueerd aan de oevers van de Binnenschelde, een recreatiegebied dat populair is onder watersporters en ruime mogelijkheden biedt voor wandelen en fietsen. Deze wijk, gelegen ten zuidwesten van de Binnestad, biedt een eigentijdse woonomgeving met een mix van vrijstaande woningen, rijtjeshuizen en appartementen, vaak met uitzicht op het water.

De Bergse Plaat trekt vooral jonge gezinnen aan vanwege de combinatie van een rustige, groene omgeving en een goede bereikbaarheid van het stadscentrum. De wijk heeft diverse scholen en sportfaciliteiten en biedt voldoende ruimte voor kinderen om buiten te spelen. De wijk loopt over in de Boulevard die aan de Binnenschelde ligt en een trekpleister is voor alle inwoners van de Bergen op Zoom. Ook het nabijgelegen winkel- en recreatiegebied met een bioscoop en winkelcentrum De Zeeland, gevestigd in het pand van de voormalige Suikerfabriek, trekt inwoners uit heel Bergen op Zoom aan.

Voorzieningen:

- Groene omgeving: Bewoners kunnen gebruikmaken van het uitgebreide wandel- en fietspadennetwerk en genieten van recreatieve activiteiten rondom de Binnenschelde.
- Gezinsvriendelijk: De aanwezigheid van scholen en sportvoorzieningen maakt de Bergse Plaat ideaal voor jonge gezinnen. Daarnaast is er voldoende speelruimte voor kinderen.

Halsteren en Lepelstraat (Dorpen)

Naast de stedelijke wijken van Bergen op Zoom, maken ook de dorpen Halsteren en Lepelstraat deel uit van de gemeente. Deze dorpen bieden een landelijke leefomgeving met een sterke gemeenschapsband en zijn populaire woonlocaties voor mensen die de drukte van de stad willen vermijden, maar toch nabij de voorzieningen van Bergen op Zoom willen wonen.

- **Halsteren:** Halsteren heeft een rijke historie en biedt een scala aan voorzieningen zoals winkels, sportverenigingen en scholen. Met een bevolking van ongeveer 13.000 inwoners, wordt het dorp gekenmerkt door een gemoedelijke sfeer en een hechte sociale cohesie. Halsteren heeft zowel historische woningen als moderne woonwijken, waardoor het aantrekkelijk is voor verschillende doelgroepen, van jonge gezinnen tot ouderen.
- **Lepelstraat:** Lepelstraat is een klein dorp met een landelijke uitstraling en een hechte gemeenschap. Met ongeveer 1.200 inwoners biedt het dorp een rustige leefomgeving. Jaarlijks terugkerende evenementen zoals de braderie en carnaval versterken het gevoel van verbondenheid.

Voorzieningen in de dorpen:

- Lokaal winkel- en dienstenaanbod: Halsteren heeft een divers winkelaanbod en een aantal basisscholen, terwijl Lepelstraat meer is gericht op een rustige, landelijke leefomgeving met basisvoorzieningen en buurtactiviteiten.
- Gemeenschapsactiviteiten: Beide dorpen hebben een actief verenigingsleven en jaarlijks terugkerende evenementen, die zorgen voor een sterke sociale samenhang.

Naast Bergen op Zoom met zijn wijken en de dorpen Halsteren en Lepelstraat zijn er nog een aantal kleinere buurtschappen met een eigen karakter. Deze zijn Heimolen, Kijkuit, Kladde, Klutsdorp, Nieuw-Borgvliet, Nieuwe Molen, Oude Molen, Slikkenburg, Spinolaberg, Vetterik, Waterkant en Zuidgeest.

De woonmogelijkheden in Bergen op Zoom zijn divers en passen bij de uiteenlopende levensstijlen die Bergen op Zoom rijk is. De historische Binnenstad biedt een authentieke woonervaring met cultuur en voorzieningen, terwijl moderne wijken zoals Bergse Plaat en Noordgeest de voorkeur hebben van gezinnen vanwege de groene omgeving en de nabijheid van scholen en sportfaciliteiten.

Met een ruime keuze aan wijken en buurten, van multiculturele tot gezinsvriendelijke en landelijke woonomgevingen, kunnen zowel stedelingen als rustzoekers een passende woonplek vinden. De gemeente werkt actief aan woningvernieuwing en nieuwe projecten om het aanbod af te stemmen op de toenemende vraag, vooral van jonge gezinnen en mensen die de grote stad verlaten om zich te vestigen in een groene en goed verbonden woonomgeving.

Deze diverse woonmogelijkheden, gecombineerd met een sterke gemeenschapszin in de verschillende wijken, dorpen en buurtschappen, maken Bergen op Zoom tot een aantrekkelijke woonplaats voor mensen van alle leeftijden en achtergronden.

Sociale uitdagingen

De demografische diversiteit in Bergen op Zoom verrijkt de stad, maar brengt ook uitdagingen met zich mee op het gebied van sociale cohesie en integratie. Een van de belangrijkste obstakels is de sociale afstand tussen inwoners met een westerse en niet-westerse achtergrond. Deze afstand belemmert de interactie tussen verschillende groepen, wat zijn weerslag heeft op de eenheid binnen de gemeenschap. Naast sociale scheidingen zijn er ook fysieke barrières, zoals de spoorzone die de stad letterlijk in twee delen splitst en de interactie tussen bewoners bemoeilijkt. De gemeente ziet hierin een belangrijke uitdaging en werkt actief aan manieren om de verbinding tussen de verschillende wijken te versterken, zodat de demografische diversiteit beter in de sociale structuur van Bergen op Zoom wordt weerspiegeld. De renovatie van de wijken Gageldonk-West en Fort-Zeekant is onderdeel van het antwoord dat de gemeente op deze uitdaging heeft.

Om de sociale cohesie te bevorderen, verleent de gemeente steun aan instellingen en organisaties op het gebied van maatschappelijke ontwikkeling. Buurtverenigingen, integratieprogramma's en culturele evenementen spelen hierbij een centrale rol. Deze initiatieven zijn erop gericht om bewoners samen te brengen en de diversiteit van de stad te benadrukken. Middels WijZijn, een maatschappelijke organisatie die in West-Brabant en Tholen actief is, ondersteunt de gemeente mensen in al hun levensfasen. De organisatie wil een verbindende factor zijn in de buurt. Door sterk in de samenleving verankerd te zijn, weet de organisatie wat in elke wijk speelt. Een inclusieve samenleving, waarin iedereen zich gewaardeerd voelt en de mogelijkheden krijgt om zichzelf te zijn, wordt dan ook als essentieel gezien voor de toekomst van Bergen op Zoom.

In het beleidsplan Pijlervisie Sociaal en Veilig (2024) schets de gemeente aan de hand van vier thema's, meedoen, ontwikkelen, gezond leven makkelijk maken en veilige stad, de toekomstvisie op het gebied van gezondheid, inkomen, welzijn en zorg, sport en bewegen, cultuur, onderwijs en veiligheid. Onder het thema 'meedoen' zet de gemeente gebiedsgericht in op inclusief onderwijs, aandacht voor armoede- en schuldenproblematiek, buurtpreventie en een toegankelijke overheid. De gemeente wil dat de burger meedoet en ondersteunt daarom sterke vitale verenigingen.

Daarnaast is de nadruk op integratie en ondersteuning van migranten een belangrijk speerpunt in het beleid van de stad. Verschillende initiatieven helpen migranten om zich thuis te voelen in Bergen op Zoom. Culturele en sociale programma's, zoals taalcursussen en netwerkbijeenkomsten, bieden hen de kans om verbinding te maken met de gemeenschap en hun plek in de samenleving te vinden. De gemeente zorgt tevens voor een eerlijke verdeling van sociale huurwoningen, zodat migranten toegang hebben tot passende huisvesting, wat hen stabiliteit en een basis voor integratie biedt. Samenwerking met onderwijsinstellingen en bedrijven helpt bovendien migranten en hun kinderen om toegang te krijgen tot onderwijs en werkgelegenheid, waardoor zij een stabiele basis in de stad kunnen opbouwen.

Kansen voor de toekomst

De diversiteit van Bergen op Zoom biedt echter niet alleen uitdagingen, maar ook kansen. De gemeente erkent de waarde van een multiculturele samenleving en zet zich in voor een inclusieve gemeenschap waarin iedereen kan bijdragen. De stad ziet toekomst in het organiseren van meer wijkactiviteiten en buurtprogramma's die gericht zijn op het versterken van de onderlinge banden tussen verschillende bevolkingsgroepen. Bovendien levert de sociale diversiteit een belangrijke economische bijdrage dankzij migranten die actief zijn in sectoren zoals logistiek, bouw en industrie.

Door ondernemerschap onder migranten verder te stimuleren, hoopt de stad nieuwe werkgelegenheid te creëren in diverse sectoren. Ook kan de sociale diversiteit een positieve invloed hebben op de identiteit van Bergen op Zoom. Met culturele evenementen en integratieprogramma's kan de stad zich profileren als een inclusieve en gastvrije plek voor zowel inwoners als bezoekers, wat een positieve impuls geeft aan het toerisme en het imago van de stad in de regio.

In de **Omgevingsvisie Bergen op Zoom 2035** heeft de gemeente Bergen op Zoom vier gebiedsprofielen opgesteld met elk zijn eigen kenmerken: landelijk leven, stedelijk leven, natuurlijk beleven en waterrijk leven. Deze indeling helpt om te weten welke nadruk in een bepaald gebied van de gemeente moet komen te liggen. Ook heeft de gemeenten in de Omgevingsvisie sleutelgebieden geïdentificeerd die bijzondere aandacht verdienen vanwege de mogelijkheden die ze bieden:

- Waterfront: het gebied rondom de Binnenschelde en de Boulevard.
- Bergse Entree: Het gebied vanaf de A4 aan weerszijden van de spoorlijn.
- Bos in Beweging: Het bos ten Oosten van de stad.

Door met dit plan in te spelen op de demografisch, technologische en ecologische ontwikkelingen wil de gemeente Bergen op Zoom samen met initiatieven van burgers komen tot een krachtig beleid dat de stad toekomstbestendig maakt.

Economie

Economie

Bergen op Zoom heeft zich door de eeuwen heen ontwikkeld tot een veelzijdige stad met een diverse economische basis. De economie wordt gedreven door een mix van traditionele industrieën, innovatieve sectoren en een bloeiende dienstensector. Dankzij de strategische ligging tussen de havens van Rotterdam en Antwerpen en goede verbindingen met zowel Nederland als België, heeft Bergen op Zoom een stevige positie ingenomen in handel, logistiek en industrie. Daarnaast biedt de stad groeiende mogelijkheden in opkomende duurzame en circulaire sectoren, die aansluiten bij moderne trends in milieu en economie.

Sectoren en bedrijven

De economie van Bergen op Zoom wordt gedomineerd door enkele belangrijke sectoren en bedrijven die niet alleen lokale werkgelegenheid bieden, maar ook bijdragen aan de regionale economie.

1. Plantbased economy

- Bergen op Zoom is de thuisbasis van enkele grote internationale bedrijven in de chemische sector. SABIC, een toonaangevend chemisch bedrijf, produceert hier hoogwaardige kunststofmaterialen. SABIC is gespecialiseerd in de productie van polymeren en biedt werk aan honderden mensen in de regio. In samenhang met de ontwikkelingen van het bedrijf in Sittard Geleen kan de aanwezigheid van het bedrijf creëert werkgelegenheid op diverse niveaus en draagt bij aan de status van Bergen op Zoom als economisch centrum voor de ontwikkeling naar een plantbased economy in West-Brabant.
- Naast SABIC spelen ook ALLNEX en Delta Agrifood Business (DAB) een cruciale rol in de plant-based economy. DAB, heeft een focus op innovatieve en plant-based oplossingen. Dit centrum faciliteert de ontwikkeling van duurzame producten en processen en stimuleert start-ups en onderzoekers in hun zoektocht naar groene technologieën. Deze focus op plant-based economy maakt Bergen op Zoom een aantrekkelijke locatie voor bedrijven en investeerders die zich willen richten op circulaire en milieuvriendelijke technologieën. ALLNEX is een producent van kunstharsen voor industriële coatings en additieven voor harsen die gebruikt worden in onder andere de bouw en de automobiellindustrie.

2. Voedingsindustrie

- De voedingsindustrie speelt ook een belangrijke rol, met Cargill als een van de grootste werkgevers. Cargill produceert ingrediënten en producten voor de voedingsmiddelenindustrie en biedt werk aan een groot aantal werknemers in Bergen op Zoom. De voedingsindustrie vormt een stabiele pijler van de lokale economie en biedt werkgelegenheid aan zowel theoretisch als praktisch opgeleiden in de productie, logistiek en kwaliteitscontrole.

Naast Cargill zijn er meerdere bedrijven binnen de sector actief. Lamb Weston heeft een productielocatie voor diepgevroren aardappelproducten. Lineage Logistics verzorgt koel- en vriesopslag ten behoeve van voedselverwerkende bedrijven. Van der Kroon Food Products is actief in de productie van conserven.

Daarnaast bevindt zich in Bergen op Zoom het Delta Agrifood Business (DAB), een fysieke locatie en netwerkorganisatie gericht op samenwerking binnen de agrifoodsector. Het DAB fungeert als verzamelplek voor bedrijven, onderwijsinstellingen, kennisinstellingen en overheden die actief zijn op het snijvlak van voedsel, technologie en duurzaamheid. Op de locatie zijn onder meer testfaciliteiten, onderwijsruimtes en productieomgevingen aanwezig, die ruimte bieden voor onderzoek, productontwikkeling, onderwijs en praktijktoepassingen.

3. Logistiek en transport

- Dankzij de nabijheid van snelwegen (A4 en A58) en de Theodorushaven is Bergen op Zoom een belangrijk logistiek knooppunt. Het bedrijventerrein Theodorushaven herbergt diverse logistieke bedrijven en distributiecentra, zoals H. Essers en DHL, die profiteren van de uitstekende verbindingen over land en water. Het bedrijventerrein is ideaal gelegen voor bedrijven die de snelgroeiende distributiemarkt willen bedienen, en biedt werkgelegenheid in logistiek management, magazijnbeheer en transport.
- De logistieke sector trekt bovendien bedrijven aan die afhankelijk zijn van snelle leveringen en distributie. De strategische ligging maakt Bergen op Zoom aantrekkelijk voor nationale en internationale ondernemingen die groeiende markten in zowel Nederland als België willen bereiken. Ook DHT is gevestigd op Theodorushaven en actief in transport, warehousing en logistieke dienstverlening.

4. Vrijetijdseconomie

- De binnenstad van Bergen op Zoom is het hart van de detailhandel en biedt gezellige winkels, horecagelegenheden en culturele instellingen. De combinatie van historische charme en moderne winkels trekt niet alleen lokale bewoners, maar ook toeristen uit de omliggende regio's en zelfs het buitenland.
- Toerisme speelt een belangrijke rol in de lokale economie, mede dankzij populaire evenementen zoals de jaarlijkse Vastenavond, de Krabbenfoor, en JazzBoZ. Deze evenementen genereren economische activiteit en werkgelegenheid in de horeca, detailhandel en toeristische sector. Ook regionale festivals zorgen voor een stijgende stroom bezoekers en versterken het imago van Bergen op Zoom als toeristische bestemming.

Het aanbod van de combinatie van toerisme & recreatie, erfgoed, sport en cultuur maakt Bergen op Zoom uniek. Het beter benutten van deze kwaliteiten geeft kansen voor het realiseren van een beter vestigingsklimaat voor wonen, werken en recreëren. Tevens kan het bijdragen aan de landelijke en provinciale doelstellingen met betrekking tot brede welvaart.

Innovatie en duurzaamheid

Bergen op Zoom heeft de laatste jaren grote stappen gezet richting een duurzame en innovatieve economie. In de stad worden verschillende initiatieven en samenwerkingen gestimuleerd om de lokale economie toekomstbestendig te maken en de overgang naar groene technologieën te ondersteunen.

1. DABLAB en Duurzame Innovatie

- Delta Agrifood Business (DAB) is in 2018 aangekocht door de gemeente Bergen op Zoom en uitgegroeid tot een belangrijke locatie voor samenwerking, kennisdeling en innovatie binnen de agrifoodsector. Het is een plek waar bedrijven en onderwijsinstellingen, van VMBO tot WO, samenkomen om te werken aan vier inhoudelijke thema's: vitale bodem, total use, eiwittransitie en voedselinnovatie.

Het DAB biedt verschillende faciliteiten zoals laboratoria, klimaatkassen en projectruimtes, die worden ingezet voor onderzoek, kennisdeling en productontwikkeling. Bedrijven spelen een centrale rol in de programmering en de samenwerking waarbij onderwijsinstellingen zijn aangesloten en ondersteunen.

Human Capital Agenda, een belangrijk onderdeel van DAB, is gericht op het versterken van arbeidspotentieel in de regio. De agenda richt zich op het verbeteren van vaardigheden, het stimuleren van instroom van talent en het bevorderen van samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs. Al met al draagt het DAB bij aan de ontwikkeling van nieuwe technologieën, het versterken van de arbeidsmarkt, het vergoten van agrifoodsector als werkveld en het stimuleren van jongeren om hun talenten in de agrifoodsector in te zetten.

2. Duurzame Mobiliteit

- De gemeente investeert in de verduurzaming van de stad door te werken aan een verbeterde fietsinfrastructuur en openbaar vervoer. Dit sluit aan bij de duurzame ambities van de stad en draagt bij aan de leefbaarheid. Door mobiliteit binnen de stad te verbeteren, maakt Bergen op Zoom het voor zowel bewoners als toeristen aantrekkelijker om zich op milieuvriendelijke manieren te verplaatsen. Dat heeft op zijn beurt weer een positief effect op het imago van de stad.

Arbeidsmarkt en onderwijs

Bergen op Zoom biedt een ruime werkgelegenheid in diverse sectoren, maar de stad kampt ook met uitdagingen op de arbeidsmarkt. Er is vooral vraag naar personeel in de techniek, logistiek en zorg. Om deze tekorten aan te pakken, werkt de gemeente nauw samen met onderwijsinstellingen en bedrijven om opleidingen beter af te stemmen op de behoeften van de lokale arbeidsmarkt.

1. Samenwerking met onderwijsinstellingen

Het ROC West-Brabant (Curio) is de belangrijkste aanbieder van mbo-onderwijs in Bergen op Zoom. Onder Curio valt ook het Markiezaat College, dat beroepsopleidingen aanbiedt op het gebied van techniek, logistiek, zorg en andere sectoren die lokaal van belang zijn. Daarnaast is het Zeeuwse Scalda College vanuit Bergen op Zoom goed bereikbaar.

De samenwerking tussen deze onderwijsinstellingen en bedrijven in de regio maakt het mogelijk dat studenten stage- en leerwerkplekken kunnen vervullen, waarmee zij praktijkervaring opdoen die aansluit bij de arbeidsmarkt.

2. 3H Theatertechniek campus

- Samen met partners Curio TAIT en Engie, ontwikkelt de gemeente Bergen op Zoom een 3H-hybride onderwijsconcept voor het opleiden van (theater)technici voor de creatieve sector. Deze opleiding wordt gegeven vanaf twee locaties: schouwburg De Maagd en poppodium Gebouw-T.

3. ISD Brabantse Wal en WVS-groep

- De ISD Brabantse Wal en de WVS-groep werken samen aan het ondersteunen van inwoners richting (her)intreding op de arbeidsmarkt. ISD richt zich op inkomensondersteuning en re-integratie, terwijl de WVS-groep zich bezighoudt met sociale werkvoorziening en het begeleiden van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. In samenwerking met lokale bedrijven worden werkzoekenden begeleid via trajecten, trainingen en werkplekken, met speciale aandacht voor sectoren waarin personeelstekorten spelen.

4. Tekorten en kansen op de arbeidsmarkt

- Hoewel Bergen op Zoom een brede werkgelegenheid biedt, zijn er tekorten in bepaalde sectoren. Vooral de technische sector, zorg en logistiek hebben moeite om voldoende personeel te vinden. De gemeente ziet dit als een belangrijke uitdaging en werkt samen met scholen en bedrijven om gerichte opleidingen te creëren. Dit zorgt niet alleen voor beter opgeleid personeel, maar biedt ook kansen voor werkzoekenden die zich willen laten omscholen. Door de geopolitieke ontwikkelingen in de wereld is de vraag van Defensie en Aviolanda in Woensdrecht ook significant gestegen. Bergen op Zoom kan als essentieel onderdeel in de Stedelijke Regio West-Brabant hier een belangrijke rol in spelen.

Regionale Positionering

De economische strategie van Bergen op Zoom is gericht op het versterken van haar positie binnen de regio door slim in te spelen op haar unieke eigenschappen en toekomstgerichte initiatieven. Stakeholders hebben aangegeven dat er behoefte is om de regionale positie van Bergen op Zoom te versterken en concurrerender te maken ten opzichte van andere steden.

1. Positionering als Innovatief Centrum:

- Bergen op Zoom profileert zich steeds meer als een centrum voor innovatie en duurzaamheid in West-Brabant. Door te focussen op sectoren zoals plant-based chemie, duurzame mobiliteit, en logistiek, kan de stad zichzelf aantrekkelijk maken voor bedrijven die in deze moderne en duurzame sectoren willen investeren.

Bergen op Zoom ontwikkelt zich op verschillende terreinen binnen West-Brabant, waarbij er initiatieven zichtbaar zijn op het gebied van innovatie en duurzaamheid. In de regio zijn ontwikkelingen gaande op het gebied van plant-based chemie, duurzame mobiliteit en logistiek. Deze sectoren bieden aanknopingspunten voor bedrijven die actief zijn in technologische en duurzame toepassingen.

Hoewel logistiek traditioneel een belangrijke pijler van de lokale economie vormt, zijn er ook samenwerkingen en programma's die gericht zijn op vernieuwing in andere sectoren. Voorbeelden hiervan zijn initiatieven binnen het DAB op het gebied van voedselinnovatie, en projecten binnen Green Chemistry Campus gericht op biobased ontwikkelingen.

2. Samenwerking binnen de Regio:

- Bergen op Zoom werkt nauw samen met omliggende gemeenten, bedrijven en onderwijsinstellingen om een sterke regionale economie te creëren. De gemeente ziet de nabijheid van Antwerpen en Rotterdam als een kans om handel en toerisme te stimuleren, en investeert daarom in infrastructuur en bereikbaarheid. Dit maakt de stad aantrekkelijker voor bedrijven die op zoek zijn naar een centraal gelegen locatie met goede nationale en internationale verbindingen.

3. Uitdagingen en Doelstellingen:

- Hoewel Bergen op Zoom veel potentieel heeft, blijven er uitdagingen bestaan, zoals de vergrijzing van de bevolking en het behouden van jong talent. Om deze uitdagingen aan te pakken, werkt de gemeente aan het versterken van de lokale economie door te investeren in innovatieve en duurzame werkgelegenheid, betere samenwerking met onderwijsinstellingen en het promoten van de stad als aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven en nieuwe inwoners.
- Bergen op Zoom biedt een rijke mix van economische sectoren die zorgt voor een brede werkgelegenheid en een stabiele lokale economie. Dankzij strategische investeringen in innovatie, onderwijs, en duurzaamheid blijft de stad aantrekkelijk voor zowel huidige als toekomstige generaties. De gemeente werkt actief aan het overwinnen van uitdagingen en het benutten van haar unieke geografische en economische voordelen om een toekomstbestendige stad te creëren.

Kansen en uitdagingen

Kansen en uitdagingen

Bergen op Zoom staat op een kruispunt. Traditie en moderne tijd zullen elkaar moeten versterken om de stad in de toekomst vitaal en aantrekkelijk te houden. In een stad die bekend staat om haar rijke geschiedenis, cultuur, en diverse gemeenschap, streeft het gemeentebestuur ernaar om Bergen op Zoom duurzaam en toekomstgericht te ontwikkelen. Juist zo kan de rijke erfenis van Bergen op Zoom bewaard blijven en doorgegeven worden. Onderstaande uitdagingen en doelstellingen geven een overzicht van de ambities van Bergen op Zoom en de obstakels waarmee de stad te maken heeft.

Stadsvernieuwing en infrastructuur

Er is veel aandacht voor de verbetering van de woonwijken, waarbij niet alleen nieuwe woningen worden gebouwd, maar ook groene en duurzame infrastructuur wordt aangelegd. Nieuwere wijken als Bergse Plaat en Noordgeest zijn nog volop in ontwikkeling. Maar ook in de oudere wijken Fort-Zeekant en Gageldonk-Oost wordt hard aan vernieuwing gewerkt met als doel toegankelijkheid te vergroten voor jongere bewoners en gezinnen die steeds vaker kiezen voor stedelijke woonlocaties. Ook zet de stad in op duurzaam transport om de CO2-uitstoot te verminderen en het autogebruik terug te dringen, zodat bereikbaarheid en leefbaarheid van de stad beter worden.

Economische diversificatie en werkgelegenheid

Hoewel Bergen op Zoom sterk vertegenwoordigd is in de chemische, logistieke en voedingsindustrie, streeft de stad naar een bredere economische basis om weerbaar te blijven tegen veranderingen in de economie. Innovatie en duurzaamheid vormen hierbij belangrijke pijlers. Met initiatieven zoals DABLAB wil de stad zich profileren als centrum voor duurzame technologie.

Daarnaast werkt de gemeente nauw samen met onderwijsinstellingen en bedrijven om de tekorten op de arbeidsmarkt in sectoren als techniek, logistiek en zorg te laten slinken. Het Werkplein Hart van West-Brabant speelt een belangrijke rol in deze samenwerking door werkzoekenden te verbinden met banen die aansluiten bij de behoeften van de regio. Ook worden jongeren voorbereid op banen in opkomende industrieën, zoals groene technologie en de circulaire economie, om zo lokaal talent aan te trekken en te behouden.

Sociale cohesie en gemeenschapsvorming

De diverse bevolking van Bergen op Zoom met haar grote gemeenschappen van verschillende etnische achtergronden biedt kansen voor een inclusieve samenleving, maar brengt ook uitdagingen met zich mee op het gebied van sociale cohesie en integratie. De stad is opgedeeld in wijken die door geografische barrières zoals de spoorzone vaak als sociaal gescheiden worden ervaren. Daarom zet de gemeente met de Omgevingsvisie Bergen op Zoom zich in om het Sleutelgebied Bergse Entree te ontwikkelen. Middels WijZijn zet Bergen op Zoom in op sociale integratie vanuit de buurt zelf. Ook ondersteunt de gemeente initiatieven die de interactie tussen bevolkingsgroepen bevorderen. Wijkgerichte projecten, culturele evenementen en activiteiten die de diversiteit van de stad viëren, dragen bij aan een sterkere en inclusievere identiteit van de stad.

Om kinderen en jongeren bewust te maken van hun erfgoed en hun rol binnen de gemeenschap, investeert de stad in educatieve programma's en activiteiten die hun verbondenheid met Bergen op Zoom vergroten. Sociale evenementen en gemeenschapsinitiatieven zorgen ervoor dat jongere generaties zich meer betrokken voelen en actief bijdragen aan het versterken van de gemeenschap.

Samenwerking met gemeente en stakeholders

Veel stakeholders in Bergen op Zoom ervaren uitdagingen bij de samenwerking met de gemeente, vooral als het gaat om consistente steun voor lokale initiatieven. Hoewel er veel waardevolle projecten en ideeën zijn, ontbreekt het vaak aan middelen en duidelijke richtlijnen om deze initiatieven succesvol en duurzaam uit te voeren. Stakeholders hebben behoefte aan meer betrokkenheid vanuit de gemeente, inclusief stabiele ondersteuning en toegang tot advies en financiering. Door een strategische aanpak te ontwikkelen die heldere communicatie, opvolging en transparantie bevordert, hoopt de gemeente de betrokkenheid en continuïteit van lokale projecten te versterken.

Regionale positionering en concurrentie

Door haar gunstige ligging tussen grote steden en internationale handelshubs heeft Bergen op Zoom de potentie om zich sterker te profileren binnen de regio. Stakeholders zien kansen voor de stad om zich te onderscheiden met haar cultureel erfgoed en natuurlijke omgeving. De stad kan haar rijke historie, evenementen zoals Vastenavond en natuurgebieden zoals de Brabantse Wal benutten om een breder publiek aan te trekken en zich te positioneren als een aantrekkelijke cultuur- en natuurstad.

Daarnaast richt de stad zich op economische positionering door de focus te leggen op innovatieve en duurzame industrieën, zoals de plant-based chemie. Het versterken van de logistieke sector en het ontwikkelen van bedrijventerreinen moet ervoor zorgen dat Bergen op Zoom aantrekkelijk blijft voor investeerders en bedrijven. Zo kan de stad concurreren met andere steden en haar aantrekkingskracht behouden voor nieuwe bedrijvigheid.

Vergrijzing

Met een groeiend aantal oudere inwoners staat Bergen op Zoom voor de uitdaging om haar zorgvoorzieningen en sociale infrastructuur aan te passen. De gemeente investeert in de uitbreiding van zorgfaciliteiten, waaronder thuiszorg en wijkverpleging, zodat ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Daarnaast worden aangepaste woonvormen, zoals levensloopbestendige woningen, gerealiseerd om in te spelen op de veranderende demografie.

De gemeente bevordert ook samenwerkingen tussen zorgaanbieders en welzijnsorganisaties om een ondersteunende gemeenschap te creëren waarin ouderen niet alleen toegang hebben tot de benodigde zorg, maar ook actief deel kunnen blijven uitmaken van de samenleving. Initiatieven zoals buurtactiviteiten en ontmoetingsplekken worden ontwikkeld om eenzaamheid te verminderen en sociale cohesie onder oudere inwoners te versterken.

Conclusie

Conclusie

Bergen op Zoom is een stad die sterk geworteld is in haar geschiedenis, maar zich ook actief richt op een toekomst waarin duurzaamheid, economische diversiteit en sociale cohesie centraal staan. Door de eeuwen heen heeft Bergen op Zoom zich ontwikkeld van regionaal handelscentrum en strategische vestingstad tot een moderne stad met een veelzijdige economie en een sterke culturele identiteit. De rijke geschiedenis van de stad is nog altijd zichtbaar in haar historische gebouwen, monumenten en traditionele evenementen zoals Vastenavond en de Krabbenfoor, die de sociale cohesie en trots van de inwoners weerspiegelen en versterken. Met deze unieke mix van erfgoed en levendige tradities profileert Bergen op Zoom zich als een aantrekkelijke bestemming voor zowel toeristen als (nieuwe) bewoners, waarbij de historische identiteit wordt gecombineerd met moderne voorzieningen en duurzame initiatieven.

Bergen op Zoom is een stad die sterk geworteld is in haar geschiedenis, maar zich ook actief richt op een toekomst waarin duurzaamheid, economische diversiteit en sociale cohesie centraal staan. Door de eeuwen heen heeft Bergen op Zoom zich ontwikkeld van regionaal handelscentrum en strategische vestingstad tot een moderne stad met een veelzijdige economie en een sterke culturele identiteit. De rijke geschiedenis van de stad is nog altijd zichtbaar in haar historische gebouwen, monumenten en traditionele evenementen zoals Vastenavond en de Krabbenfoor, die de sociale cohesie en trots van de inwoners weerspiegelen en versterken. Met deze unieke mix van erfgoed en levendige tradities profileert Bergen op Zoom zich als een aantrekkelijke bestemming voor zowel toeristen als (nieuwe) bewoners, waarbij de historische identiteit wordt gecombineerd met moderne voorzieningen en duurzame initiatieven.

Een van de belangrijkste aandachtspunten voor de stad ligt bij het behoud van haar historisch erfgoed en het versterken van het culturele leven. Bergen op Zoom zet zich in om erfgoedlocaties zoals het Markiezenhof, de Sint-Gertrudiskerk, het Ravelijn en de Gevangenpoort te behouden en tegelijkertijd toegankelijk te maken voor een breed publiek. Dit erfgoed geeft de stad niet alleen een unieke identiteit, maar versterkt ook de aantrekkingskracht van Bergen op Zoom als toeristische bestemming. Door samen te werken met lokale verenigingen, ambachtelijke werkplaatsen en vrijwilligers, wordt ernaar gestreefd om zowel jonge generaties Bergenaren als bezoekers bewust te maken van de waarde van dit erfgoed. Tegelijkertijd ziet de stad kansen om haar erfgoed als economisch middel te benutten door nieuwe initiatieven te ontplooiën.

Economisch gezien werkt Bergen op Zoom actief aan het diversifiëren van haar economische basis. Traditioneel is de stad sterk in de chemische en voedingsindustrie, met bedrijven als SABIC en Cargill die zorgen voor ruime lokale werkgelegenheid. Tegelijkertijd is er een groeiende focus op duurzame en innovatieve sectoren, zoals plant-based chemie, waarin het innovatiecentrum DABLAB een belangrijke rol speelt. Deze initiatieven sluiten aan bij de ambitie van Bergen op Zoom om uit te groeien tot een centrum voor groene technologie, wat de stad aantrekkelijk maakt voor investeerders en jong talent. Samenwerking met onderwijsinstellingen en bedrijven helpt daarbij om de arbeidsmarkt beter af te stemmen op de lokale behoeften, zodat inwoners meer kansen krijgen in opkomende sectoren zoals techniek, logistiek en zorg.

De stad streeft ook naar verbetering van de sociale cohesie, die door de diverse samenstelling van de bevolking en de geografische indeling van wijken onder druk staat. Initiatieven gericht op gemeenschapsvorming, zoals wijkgerichte projecten en culturele evenementen, zijn belangrijke stappen om de verbinding tussen verschillende bevolkingsgroepen te versterken. Buurtverenigingen, integratieprogramma's en educatieve activiteiten dragen bij aan een inclusieve samenleving, waarin iedereen zich betrokken en welkom voelt. Dit draagt niet alleen bij aan het welzijn van de inwoners, maar ook aan de veiligheid en leefbaarheid van de stad als geheel. Bergen op Zoom zet hiermee in op een evenwichtige demografische ontwikkeling, waarin ruimte is voor jongere generaties, gezinnen en een groeiende groep oudere inwoners.

Naast economische en sociale ontwikkeling zet Bergen op Zoom in op een duurzame en toekomstgerichte infrastructuur. De stad werkt aan het behoud van haar historische binnenstad en tegelijkertijd aan modernisering om haar aantrekkingskracht te vergroten voor bewoners, bezoekers en bedrijven. Met investeringen in fietsinfrastructuur, openbaar vervoer en duurzame woonprojecten, wil de stad de leefbaarheid verhogen en haar ecologische voetafdruk verkleinen. Er wordt aandacht besteed aan zowel de recreatieve behoeften van de inwoners als aan duurzame vervoersmogelijkheden om de stad beter bereikbaar te maken en de uitstoot te verminderen.

In de komende jaren zal Bergen op Zoom zich blijven ontwikkelen als een stad waarin traditie en moderniteit in balans zijn. Door gericht te investeren in erfgoed, economische diversificatie, duurzame infrastructuur en sociale cohesie, kan Bergen op Zoom haar unieke positie als cultuurstad en economisch centrum in de regio versterken. Dit maakt Bergen op Zoom niet alleen aantrekkelijk voor de huidige inwoners, maar ook voor toekomstige generaties en potentiële investeerders die waarde hechten aan een stad met een rijke historie, een inclusieve gemeenschap en een sterke focus op duurzaamheid.

Colofon

De inhoud van dit startdocument is zorgvuldig samengesteld door De StadsRaadgever met een blik van buiten naar de brede stad Bergen op Zoom en haar dorpen.

Teksten: Deniz Namek, Jos de Keijzer

Redactie: Jos de Keijzer, Paul Leeggangers

Foto en Videografie: ?!WAT Media

Vormgeving: ?!WAT Media

Sint Mathiasstraat 7 6004 AB Weert

info@wat-media.nl

+31 (0) 495 746 100

Bronnen

- Canon van Bergen op Zoom, 55 hoogtepunten verteld voor jong én oud, Onder redactie van Willem Vermeulen e.a., 2022
- Bergen op Zoom, een stadsgeschiedenis in vogelvlucht, Yolande Kortlever, 2013
- Pijlervisie Economie Bergen op Zoom – Toekomstbeeld 2035
- Wikipedia
- Publieksversie Omgevingsvisie, Bergen op Zoom
- Pijlervisie Sociaal en Veilig. Toekomstbeeld 2035
- www.bergenopzoom.nl
- www.geschiedkundigekringboz.nl/over-ons/anbi-status/
- www.ad.nl/bergen-op-zoom/kwaliteit-van-leven-in-bergen-op-zoom-op-deze-aspecten-scoort-de-gemeente-goed-op-deze-minder~a401cb312/